

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

TÜSİAD
YÖNETİM KURULU BAŞKANI
ÖMER SABANCI'NIN
TÜRK GİRİŞİM VE İŞ DÜNYASI
ELAZIĞ BAŞKANLAR KONSEYİ TOPLANTISI
AÇILIŞ KONUŞMASI

24 HAZİRAN 2005
ELAZIĞ

TÜSİAD AVRUPA SANAYİ VE İŞVERENLER KONFEDERASYONLARI BİRLİĞİ (UNICE) ÜYESİDİR.

İstanbul : Meşrutiyet Cad. No: 74 Tepebaşı 34420 İstanbul - Türkiye
Ankara : İran Cad. No: 39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara - Türkiye
Brüksel : 13, Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C. : 1250 24th Street, Washington D.C. 20037 - USA
Berlin : Mörkisches Ufer, 28 10179 Berlin-Mitte - Germany
Paris : 12, Rue Godot de Mauroy 75009 Paris - France

Tel: (90-212) 249 19 29
Tel: (90-312) 468 10 11
Tel: (32-2) 736 40 47
Tel: (1-202) 776 77 70
Tel: (49-30) 28 878 6300
Tel: (33-1) 426 516 40

Faks: (90-212) 249 13 50
Faks: (90-312) 428 86 76
Faks: (32-2) 736 39 93
Faks: (1-202) 776 77 71
Faks: (49-30) 28 878 6399
Faks: (33-1) 426 516 99

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxloffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad-us.org
e-mail: info@tusiad-de.org
e-mail: satan@tusiad.org

web: www.tusiad.org

Sayın Milletvekilleri, Sayın Vali, Sayın Belediye Başkanı,
Elazığ ilinin değerli yöneticileri,
Sayın başkanlar, değerli basın mensupları,

TÜSİAD adına hepinizi saygıyla selamlıyorum. TÜRKONFED'in ilk Başkanlar Konseyi'nde sizlere hitap etme fırsatını bana verdikleri için, Konfederasyon Başkanımız Enis Özsaruhan'a ve ev sahibimiz Elazığ Sanayici ve İşadamları Derneği Başkanı Sayın Veysel Sönmez'e teşekkür ediyorum.

Hareketli günler yaşıyoruz. Türkiye'nin gündeminin üst sırasında yer alması gereken Avrupa Birliği konusunda, 17 Aralık sonrası büründüğümüz derin sessizlikten nihayet kurtulduk. Fransa ve Hollanda'da yapılan, Avrupa Birliği Anayasası'na ilişkin referandumların sonuçlarının olumsuz çıkması, bizi de yeniden tartışmaya sevk etti. Ardından gelen AB zirvesi ile tartışmalar artmaya başladı.

Gerçi, bilgi yoğunluğu, stratejik ve dinamik düşünce açısından yetersiz tartışmalar çoğunlukta ama yine de mevcut durumun "sessizlik"ten daha iyi olduğunu teslim etmemiz gerekli. Bugün sizlerle, iş dünyası olarak bizi çok yakından ilgilendiren bu tartışmalara ve AB sürecinde bizi nelerin beklediğine ilişkin görüşlerimizi paylaşmak istiyorum.

Fransa ve Hollanda'nın Anayasa referandumları ile başlayan ve AB karşıtı çevrelerce bilinçli olarak da körüklenen Türkiye-AB ilişkilerinin geleceğine ilişkin karamsar hava, son Brüksel Zirvesi'nin ardından yoğunlaşma gösterdi. Avrupa Birliği'nin dağılmakta olduğu, Türkiye'nin müzakerelere başlamasının engelleneceği, müzakerelere başlansa bile AB'nin Türkiye'den alacaklarını aldıktan sonra "sana ancak imtiyazlı ortaklık verebilirim" diyeceği sıklıkla söylenir oldu.

Bütün bu değerlendirmeler sağlıklı olmaktan uzak. Bir kısmı da maksatlı... Ama konunun ayrıntılarına girmeden önce şu tespitleri yapalım: Gelişmeler endişe duymamız gereken boyutta mı? Evet, öyle. Türkiye'nin Avrupa Birliği ile ilişkilerini olumsuz etkileyebilir mi? Evet, etkileyebilir. Peki, Türkiye'nin yapabileceği bir şey var mı? Evet, var.

Yapabileceğimiz üç temel şey var: 1) Gelişmeleri doğru okuyarak, doğru stratejiler tespit etmek, 2) Kendi ekonomik, siyasal ve sosyal gündemimizi kesintisiz olarak sürdürmek, 3) Toplumla diyalog kanallarını açık tutarak, bu ulusal projenin toplumsal desteğini sürekli yüksek tutmak.

Gelişmeleri doğru okumak dedik. Bunu açalım:

Bir kere, Avrupa Birliği'nin, bugün yaşadığı geçici kriz yüzünden dağılmasını, bizim AB karşıtları dışında hiç kimse beklemiyor. Bu tür krizleri AB geçmişte de yaşadı. 25 üyeli bir birlik olarak gelecekte de yaşayacak.

Sorunların kökeninde, ekonomik büyüme yetersizliğinin türevi olan siyasal ve sosyal sıkıntılar var. Avrupa Birliği bu sıkıntıları bir şekilde aşacak, kurumsal yapısını nasıl oluşturacağı konusunda yeni bir mutabakat tesis ederek dünyanın en önemli sanayi, ticaret ve finans güçlerinden biri olmaya devam edecek. Bu gücün, küresel rekabetten olumsuz etkilenmemesi, dünya ekonomisinde ve siyasetinde söz sahibi olabilmesi için mevcut yapısını koruması ve genişlemesini taahhüt ettiği biçimiyle tamamlaması gerekecek.

Türkiye'nin kısa ve orta vade stratejilerini iyi kurabilmesi ve bu stratejileri uygulayabilmesi halinde, bugün için karanlık gözüken tabloyu tersine çevirebilmesi mümkün.

Her şeyden önce kısa dönemde bizi bekleyen şok dalgalarına kapılmamak, Avrupa'dan ardı ardına yükselen bazı olumsuz siyasal söylemlerin ilişkiye yapacağı gerçek etkiyi iyi analiz etmek gerekiyor.

Karşılaşacağımız en önemli şok dalgası, AB üyelerinin kendi heyetlerine verdikleri bir talimat olarak adlandırılabilir "Müzakere Çerçevesi" denilen metin olacaktır. AB hükümetlerinin, kendi iç kamuoylarını tatmin etmek ve kısa dönemde genişlemenin önünde "önemli engeller olduğu" izlenimini vermek için, bu metine bir dizi siyasal söylemi yerleştirmeye hazırlandığı biliniyor. "Kıbrıs"tan "ucu açık müzakere"ye ve/veya "imtiyazlı ortaklığa" kadar birçok olumsuz ifade bu metinde veya birtakım demeçlerde önümüze çıkabilir.

Oyunun kuralı, Türkiye'nin de kendi "Müzakere Çerçevesi"ni ortaya koyması, bu siyasal söyleme kendi kararlı ve özgüvenli siyasal görüşleriyle karşılık vermesidir.

Burada önemli olan müzakerelere 3 Ekim'de başlamaktır. Müzakere gibi kurumsal bir aşama ile kısa dönemli siyasal söylemler birbirine karıştırılmamalıdır. Müzakerelere başlamaya öncelik verip, diğer söylemleri zamanın aşındırmasına terk etmeliyiz.

AB'deki Türkiye karşıtları, "imtiyazlı ortaklık" gibi siyasal söylemlerin zamanla bir etkisinin kalmayacağını, müzakerelere başlayan bir Türkiye'nin AB üyeliği yolunun açık olacağını söylüyorlar. Bu nedenle müzakerelerin kesinlikle başlamaması gerektiğini savunuyorlar. Çünkü onlar da, kalıcı etkisi olan gelişmenin, müzakerelerin başlaması olduğunu biliyorlar.

Kısa vadeli siyasal söylemlere değil, kurumsal kazanımlara ve gerçekçi analizlere öncelik vermeli, hele hele itidalimizi kaybederek, "müzakereleri askıya alma" gibi çıkışlarla, Türkiye karşıtlarının ekmeğine yağ sürmemeliyiz. Onların "tuzağa düşmeyelim" dediği noktada, Türkiye kendi kendini tuzağa sürüklememelidir.

Müzakereler başladıktan sonra, somut gündemine iyi odaklanan ve Avrupa ve dünyadaki gelişmeleri iyi değerlendirebilen bir Türkiye, AB üyeliği sürecine hakim olacaktır. **Daha iyi işleyen demokrasisi, daha gelişmiş ekonomisi ve toplumsal yapısıyla Türkiye, Avrupa'daki algılanışını olumlu yönde değiştirebilecektir.** Ayrıca, yaşanan Avrupa'nın küresel gelişmelere karşı denge arayışları, yükselen bilgi toplumu, AB işbirliği programlarının toplumsal yansımaları ve artan yabancı sermaye yatırımlarının etkileri de olumlu olacaktır.

Son olarak şu soruyu sorabiliriz. Türkiye AB üyeliği olmaksızın var olamaz mı? Elbette var olabilir. Ama **hem gelişmiş ülkeler arasında yer almayı kuvvetle istemek, hem de bunu hiçbir değişim geçirmeden, AB standartlarında bir ekonomiye, siyasete ve sosyal hayata kavuşmadan yapabileceğini iddia etmek mümkün değildir.**

Yapabileceğimiz üç temel şeyi sıralarken, ikinci olarak, "kendi ekonomik, siyasal ve sosyal gündemimizi kesintisiz olarak sürdürmekten" söz etmiştik.

Demokratik reformların sürdürülmesi, uygulamada eksik kalan yönlerimizin tamamlanması özellikle 3 Ekim'e kadarki hassas dönemde büyük önem kazanıyor. İnsan hakları, ekonomi, kamu reformu, kadın hakları, demokrasi, eğitim gibi temel

alanlara dikkat etmeliyiz. Bu alanlarda sıfır hata ve Avrupalı bir vizyon ile tüm dünyaya saygınlık yansıtan uygulamalara ihtiyacımız var.

Kıbrıs'ta ise, yapıcı ve girişken olmaya devam etmeli, zaman etkenini daha iyi kullanmalı ve hareket alanımızı daraltmamalıyız.

Ekonomi politikalarımızı, Türkiye'yi sürdürülebilir yüksek oranlı bir büyüme çizgisine oturtacak şekilde gözden geçirmeliyiz. Bunun pek çok soruna yapacağı olumlu etki, AB ile olan ilişkilerimizde de kendini gösterecektir.

Yüksek oranlı sürdürülebilir büyüme, işsizliğe çözüm demektir. Bölgesel gelir dağılımındaki uçurumların kapanması demektir. Refahın artması ve daha adil dağılımıyla birlikte sosyal gelişmenin hızlanması demektir. Bu yöndeki gelişmelerin, Avrupa kamuoyunda, Türkiye ile ilgili yerleşik kaygıları önemli ölçüde azaltacağı ortadadır.

Bunun için öncelikle iyi düşünülmüş büyüme stratejilerine, bölgesel kalkınma stratejilerine ihtiyacımız var. Yabancı sermayenin önünün açılmasına ihtiyacımız var. Avrupalı KOBİ'ler Türkiye'ye yatırım yapmak, Türk KOBİ'leri ile işbirliğine girmek istiyor. Bunu sağlayacak akıllı politikalara ihtiyacımız var. Yabancı sermaye Türkiye'de elini taşın altına ne kadar sokarsa, AB içinde bize müttefik olma özelliği o kadar artacaktır.

Haksız rekabetin önlenmesi, ticaret hukukundaki tıkanmaların açılması, kayıt dışı ekonominin ihmal edilebilir düzeylere indirilmesi, özelleştirmelerin tamamlanması bu süreçte ivme katacaktır.

TÜSİAD olarak büyüme konusunda son derece kapsamlı bir çalışmayı yakın zamanda kamuoyunun dikkatine sunduk. Bu çalışma şu gerçekleri ortaya koyuyor:

- Gelişmiş ülkelerle aramızdaki farkı kapamak için bir strateji doğrultusunda hareket etmeliyiz.
- Teknolojik ilerleme ve verimlilik artışını sürekli kılmalıyız.
- Büyüme sürecini hem verimlilik artışı hem de istihdam artışı üzerine kurmalıyız.
- İstikrarı ve büyümeyi destekleyici, öngörülebilir makroekonomik politikalara sahip olmalıyız.
- Akıllı ve gerçekleştirilebilir bölgesel politikalar oluşturmalıyız.
- Piyasa mekanizmasının etkin biçimde çalışmasını sağlamalıyız.
- Devletin ekonomideki ağırlığını azaltmaya devam etmeliyiz.
- Yatırım ortamını iyileştirmeliyiz.
- Eğitimde köklü bir reform yapmalıyız.

Biz kendi yolumuzu bu biçimde çizer ve kararlılıkla ilerlersek, bu yolun AB ile kesiştiğini göreceğiz.

Değerli Başkanlar,

Üçüncü temel noktayı, “toplumla diyalog kanallarını açık tutarak, bu ulusal projenin toplumsal desteğini sürekli yüksek tutmak” olarak tanımlamıştık.

Bu çapta bir uygarlık projesinde diyalog, toplumla gerekli bilgi alışverişini yaparak bir mutabakat sağlamak ve farklı kesimlerin desteğine süreklilik kazandırmak açısından çok önemlidir. En az bunun kadar önemli bir başka nokta da, kurumsal danışma mekanizmaları aracılığıyla bu kesimlerin bilgi ve dinamizmini süreçlere yansıtmaktır.

Son günlerde AB müzakere heyeti ile ilgili sanal bir tartışma hüküm sürüyor. Haberler yapılıyor, yorumlar yazılıyor. “İş dünyası bölündü, temsil çekişmesi yaşıyor”, deniliyor. Sanal bir tartışma diyoruz, çünkü bir kere sözü edilen makamlar ortada yok. İkincisi, taraflardan biri olduğu ileri sürülen TÜSİAD böyle bir makam tartışması içinde değil. Neden değil, açıklayayım:

Mesele her şeyden önce, tüm toplum kesimlerinden farklı temsilcilerle, etkili sivil toplum kuruluşlarıyla şeffaf, kurumsal bir istişare mekanizması kurma meselesidir. Böylesine önemli ekonomik, sosyal ve kültürel boyutlar taşıyan bir projede toplumla iç içe hareket etme bakış açısı yoksa, tartışmanın da alemi yok demektir.

Müzakerelerde ekonomi boyutunun öne çıkması iş dünyası ile istişareyi zorunlu kılmaktadır. Ama **demokrasilerde iş dünyasını temsil etme hakkı, yasayla, Anayasa’yla veya zorunlu üyelik yoluyla kimseye verilemez. Kimse “özel sektörün tek temsilcisi” olma iddiasıyla ortaya çıkamaz.**

Başkalarını görmediğimiz gibi, kendimizi de iş dünyasının tek temsilcisi olarak görmüyoruz. Yararı olacak kim varsa kurullarda yer alsın. Örneğin, TÜSİAD’daki geniş bilgi birikimi gibi, TÜRKONFED’de de, sektör ve bölge bazlı kapsamlı birikim mevcuttur. TÜRKONFED bölgesel gelişme açısından önemli bir referans örgütüdür. Kimsenin “çatı”sı altında sınıflandırılmadan bu kuruluşlardan yararlanmak mümkündür.

Son sözümüz şudur: Türk özel sektörünün müzakere süreçleri içinde yer alış şekli AB modeli çerçevesinde olmalıdır.

Değerli başkanlar,

Biz TÜSİAD olarak, AB ilişkileri konusunda bugüne kadar ülkeye sağladığımız faydayı bu günden sonra da sağlamayı sürdüreceğiz. Yarar sağlayacak her kesimle işbirliği içinde yurt içinde ve dışında etkinliklerimizi sürdüreceğiz. Söyleyecek sözümüz varsa söyleyecek, üstümüze düşen bir görev olursa üstleneceğiz.

AB, Türkiye’nin 40 yıllık uygarlık projesidir. Bir kalemde silinip atılamayacak kadar önemlidir. Değişime direnç gösteren kesimlerin söylemine kendimizi kaptırmadan, demokrasi, piyasa ekonomisi ve refah toplumu doğrultusunda yürüyüşümüzü sürdürelim. Hedeflerimizden sapmazsak, zaman bizim lehimize işleyecek.

Beni dinlediğiniz için hepinize teşekkür ediyorum.